

Vincas Mykolaitis-Putinas

Lietuvių rašytojas, vertėjas, literatūrologas, profesorius. Gimė 1893-01-06 Pilotiškėse, Marijampolės apskrityje. Mirė 1967-06-07 Kačerginėje, palaidotas Vilniuje, Rasų kapinėse.

Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1909 m. baigęs keturias klases įstojo į Seinų kunigų seminariją. Nors kunigų seminariją baigdamas suabejojo dėl kunigo pašaukimo, vis dėlto 1915 m. buvo išventintas kunigu. Prasidėjus Pirmajam pasauliniam karui pasitraukė į Rusiją. 1915–1917 m. toliau studijavo Peterburgo dvasinėje akademijoje. 1918–1922 m. Fribūro universitete klausė filosofijos istorijos, estetikos, meno istorijos paskaitų. Apgynė disertaciją apie V. Solovjovo estetiką. Nuo 1922 m. – filosofijos daktaras. 1922 m. Miuncheno universitete studijavo literatūrologiją. Nuo 1923 m. Vytauto Didžiojo universitete (iki 1930 m. Lietuvos universitetas) skaitė lietuvių literatūros, tautosakos, literatūros teorijos, estetinių teorijų istorijos kursus; nuo 1928 m. – profesorius.

Dalyvavo ateitininkų veikloje, organizavo ir globojo jaunuosius katalikiškos krypties rašytojus vienijančią draugiją „Šatrija“, 1924–1932 m. redagavo žurnalą „Židinys“. 1935 m. oficialiai atsisakė kunigystės (1966 m. jam buvo panaikinta Bažnyčios ekskomunika ir grąžintas į pasauliečių luomą). 1933–1937 m. – Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas. 1938–1940 m. redagavo literatūros žurnalą „Dienovidis“. 1941 m. išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikroju nariu. 1944–1954 m. dėstė Vilniaus universitete. 1941–1942 m. ir 1945 m. – Lietuvių literatūros instituto direktorius.

1911 m. Putino slapyvardžiu išspausdino pirmąjį eilėraščių rinkinį. Labiausiai žinomas dėl savo simbolistinių eilėraščių ir romano „Altorių šešėly“. Ankstyvojoje lyrikoje, 1916–1921 m. eilėraščių rinkiniuose, tęsė Maironio tradicijas – joje vyrauja gyvenimo džiaugsmo, skaidrių gamtos

išgyvenimų ir meilės nuojautų motyvai, bet jau ryškėja simbolistiniai beribių žvaigždėtų dangaus erdvių, bekraščių jūros tolybių, ilgesingų saulėlydžių įvaizdžiai, atliepiantys paslaptinę sielos gelmę. V. Mykolaičio-Putino ir visos lietuvių poezijos ryškiausias simbolizmo kūrinys – eilėraščių rinkinys „Tarp dviejų aušrų“ (1927). Vėlesnėje poezijoje pasaulis nurimsta ir nuskaidrėja, prisipildo realaus gamtovaizdžio detalių (rinktinė „Keliai ir kryžkeliai“, 1936 ir 1953 Čikagoje). Naujas V. Mykolaičio-Putino lyrikos pakilimas prasidėjo 1939 m. rudenį poezijoje išreikšta artėjančios pasaulio griūties nuojauta. Atsirado katastrofizmo motyvų, žlungančio pasaulio apokaliptinių regėjimų, kurie pasiekė kulminaciją eilėraštyje „Vivos plango, mortuos voco“ (1944–1945). Baigiantis karui V. Mykolaitis-Putinas, apeidamas vokiečių cenzūrą, išleido eilėraščių rinkinį „Rūsčios dienos“ (1944 ir 1972 Čikagoje), kuriame smerkė karą ir bolševizmo nusikaltimus. TSRS vėl okupavus Lietuvą, jo eilėraščių rinkinys „Sveikinu žemę“ (1950) sulaukė ideologinės kritikos.

Romanas „Altorių šešėly“ (1932–1933 ir 2015) yra artimas klasikinei formai ir Stendhalio prozos tradicijoms. Romano įžvalgas ir subtilų psychologizmą lemia ir jo autobiografiškumas. Keliamą poeto pašaukimo ir kunigo tarnybos nesuderinamumo problema yra universalesnė ir gali būti suvokiama kaip žmogiškos tapatybės ieškojimas ir suradimas.

Romane „Krizė“ (1937 ir 2009) nagrinėjamos nepriklausomos Lietuvos visuomenės ir kultūros problemos. Istoriniame romane „Sukilėliai“ (1 dalis 1957, 2 dalis 1967 ir 1986) apie 1863 m. sukilimą pateikiama plati laikotarpio panorama (paryškintos socialinės veikėjų charakteristikos ir tam laikui privalomos istorinės klišės suteikia romanui schematizmo). Dar išleistos V. Mykolaičio-Putino poezijos rinktinės „Poezija“ (2 tomai 1973), „Lyrika“ (1982).

Kaip literatūros kritikas daugiausia reiškėsi 3–4 dešimtmetyje, objektyviai ir kritiškai, su menine nuovoka ir įžvalgumu vertindamas to meto rašytojus ir literatūros procesą. 1962 m. V. Mykolaitis-Putinas pradėjo rašyti atsiminimus, bet nebaigė; spaudoje paskelbti fragmentai (knygoje „Dienoraščiai: rašytojo paskutiniųjų gyvenimo metų (1961–1967) užrašai“, 2013). V. Mykolaitis-Putinas išvertė klasikinės rusų poezijos kūrinių.

Nuo 1971 m. Pilotiškėse veikia V. Mykolaičio-Putino memorialinis muziejus, Vilniuje 1986 m. įsteigtas V. Mykolaičio-Putino muziejus. 1992 m. įsteigta V. Mykolaičio-Putino draugija, V. Mykolaičio-Putino kultūros paramos fondas. LTSR valstybinė premija – 1958 m.

Parengė

LMA Organizacinio skyriaus
vyriausioji specialistė Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.

Zaborskaitė, Vanda. Visuotinė lietuvių enciklopedija.
Nuotrauka iš www.bernardinai.lt